

Case Report / Olgu Sunusu

Datura stramonium zehirlenmesine bağlı deliryum: Olgu sunumu

Delirium due to datura stramonium intoxication: Case Report

Emrah UYANIK¹, Hayri ELİÇABUK¹, Mustafa SERİNKEN¹

ÖZET

Datura stramonium belladonna alkaloid ailesinin bir üyesi olan hallüsinojenik bir bitkidir Yüksek doz alınması durumunda görsel ve işitsel hallüsinasyonlar, ajitasyon ve deliryuma sebep olabilir. Bu yazıda, acil servise psikiyatrik semptomlarla getirilen ve Datura stramonium zehirlenmesi tanısı konulan 37 yaşında bayan bir hastayı sunuyoruz.

Anahtar kelimeler: Datura Stramonium, deliryum, acil servis

ABSTRACT

Datura stramonium is a hallucinogenic plant which is a member of belladonna alkaloids. The toxic effects of Datura stramonium most often include visual and auditory hallucinations, confusion and agitation in higher doses. We presented an 37-year-old woman who presented to emergency department with psychiatric symptoms and diagnosed datura stramonium poisoning.

Key Words: Datura Stramonium, delirium, emergency department

¹Pamukkale Üniversitesi
Tıp Fakültesi Acil Tıp
Anabilim Dalı / Denizli

Corresponding Author:

Dr. Emrah Uyanık
Pamukkale Üniversitesi

Tıp Fak. Acil Tıp AD.

Kınıklı/DENİZLİ

Email:

emrah_uyanik@hotmail.com

Başvuru Tarihi:
01-07-2011

Revizyon Tarihi:
18-08-2011

Kabul Tarihi:
14-12-2011

GİRİŞ

Datura stramonium (DS) ülkemizde doğal olarak yayılış gösteren Solanaceae familyasından bir türdür. Belladonna alkaloid ailesinin üyesi olan bir bitkidir. Kimyasal bileşiminde dominant olarak bulunan alkaloidler L-hiyosiyamin ve onun rasemizasyonu sonucu oluşan atropin ve skopolamindir. Halk arasında Boru çiçeği, abızambak, abuzambak (Gaziantep), bostan karanfili (Gaziantep), büyü otu, cin otu, kokar otu (Mudurnu-Bolu), domuz pıtı (Isparta, Denizli, Antalya, Trabzon), sihirbaz otu, şeytan elması, şeytan otu, tatala, yeleşik (Ordu) olarak bilinmektedir. Toplanıp kurutulularak, yapraklarından hazırlanan sigaralar astım ve bronşit için kullanılır. Tohumları akne, egzema, hemoroid tedavisinde ve antispazmodik olarak yutulur. Bölgesel ağrılara karşı merhemi de yapılmaktadır. Etkin maddelerinden dolayı ilaç endüstrisinde önemli sayılmakta ve ilaç yapımına katılma yönünden ilk sıralarda yer almaktadır. İçerdiği atropin ve skopolamin nedeniyle kötüye kullanılabilen bir maddedir.(1-3)Ayrıca parkinsonizmde rijiditeyi azaltır ve parasempatometik ajanların yol açtığı zehirlenmelerde antidot olarak kullanılır.(4)

Bu yazıda, bitkinin tohumlarını kaynatarak astım hastalığına iyi gelebileceği düşüncesiyle içen ve acil servise deliryum tablosuyla başvuran bir olgu sunuyoruz. Bu olguyu sunmaktaki amacımız, acil servise deliryum tablosu ile başvuran hastalarda, doktorların etiyojide bu çeşit zehirlenmeleri de göz önünde bulundurmalarını sağlamak ve halkın yaygın olarak kullandığı bu zehirli bitki hakkında bilgi vermektir.

OLGU

37 yaşında bayan hasta acil servisimize deliryum tablosunda getirildi. Hastanın ilk değerlendirilmesinde bilinç açık fakat oryantasyon ve kooperasyon bozukluğu

mevcuttu.Vital bulgularında; oda havasında oksijen saturasyonu %94, vücut sıcaklığı 37.6 C, arteriyel kan basıncı 118/86 mm/Hg, nabız 126/ dk ve solunum hızı 32/dk olarak belirlendi. Bilateral pupillaları izokorik, 7 mm çaplı midriyatik direk ve indirek ışık refleksine yanıtı minimal olarak saptandı.İnspeksiyonda yüzün plerotik oluşu ve dil, muköz membranlarda kuruluk bariz bir şekilde izlenebiliyordu. Solunum sistem muayenesinde solunum sesleri eşit, ral ve ronküs yoktu. Hastanın ajitasyonu nedeniyle nörolojik muayenesi tam yapılamadı. fakat gözlenebildiği kadar belirgin bir lateralizan defisit yoktu. Hastada ajitasyon ve görsel halüsinasyonlar ön plandaydı.

Hastanın yakınlarından ayrıntılı bir anamnez alındı. Özgeçmişinde astım dışında bir hastalığı yoktu.Kızı, acil servise başvurmadan yaklaşık yarım saat önce astım rahatsızlığına iyi geleceğini düşünerek ‘‘domuz pıtı’’ adlı bir bitkinin tohumlarını kaynatıp içtiğini söyledi.Hasta yakınından bu bitkiyi getirmesi istendi ve getirilen bitkinin Datura Stramonium olduğu saptandı(Resim 1).

Hastanın damar yolu açılarak dilüsyon ve hidrasyon sağlanması için parenteral %0.9 serum fizyolojik infüzyonuna başlandı, monitorize edildi, öncelikle ajitasyonu için 5mg diazepam intravenöz olarak uygulandı ve iki kez daha ajitasyonu olduğu için 5mg diazepam tekrarlandı.Nazogastrik sonda takılarak mide lavajı yapıldı. Aktif kömür uygulaması 6 saat aralarla 1gr/kg dozlarda 2 kez uygulandı.Laboratuvar tetkikleri, tam kan sayımında Hb :12 g/dl Hct: %42, lökosit: 7600/µl trombosit: 223000/µl, biyokimyasal parametreleri; glu:100 mg/dl, Na:140 mmol/L CI:105 mmol/L K:4,35 mmol/L ALT: 30 IU/L AST:20 IU/L Cre:0.9 mg/dl BUN: 9 mg/dl kan gazında; pH: 7.41, HCO₃: 22.1 mEq/L, pCO₂: 35.0 mmHg, pO₂: 93 olmak üzere normal sınırlardaydı. Hastanın elektrokardiyografisinde 120/dk hızında sinüs taşikardisi mevcuttu. Hastanın semptomları takibinin 6. saatinde tamamen kayboldu. Hasta acil servisten şifa ile taburcu edildi.

Resim 1: Datura Stramonium boyu 50-200 cm, yaprak uzunluğu 10-25 cm ve yaprak genişliği ise 7-15 cm arasında, beyaz veya eflatun renkli geniş bir bitkidir.

TARTIŞMA

DS boyu 50-200 cm, yaprak uzunluğu 10-25 cm ve yaprak genişliği ise 7-15 cm arasında, beyaz veya eflatun renkli geniş bir bitkidir. Bu bitki olgunlaştığında her biri 4 parçadan oluşan ve en az 100 adet tohum içeren yeşil bir meyve verir. Bitkinin tüm parçaları yüksek konsantrasyonda içerdikleri atropin, hyosiyamin ve skopolamin'den dolayı zehirleyici potansiyele sahiptir. 100 adet tohumu ortalama 6 mg atropin içerir. 10 mg'ı aşan atropin alımı potansiyel olarak öldürücü etki gösterebilir(5). Bizim hastamız da yaklaşık 100 adet tohumu kaynatıp 1 su bardağı içtiğini ifade etti.

Yurt dışında yapılan çalışmalarda erişkin popülasyondaki DS kullanımı çoğunlukla halüsinojen amaçlı kullanılmakla beraber Türkiye'deki olgularda herbal tedavi amaçlı olgular çoğunluğu oluşturmaktadır.1-8). Bizim hastamız da son yıllarda popülerite kazanan

herbal tedavi programlarından gördüğü bitkiyi, astım hastalığına iyi geleceğini öğrendiği için uygulamıştı.

Bu bitkinin antikolinergik etkileri atropin, skopolamin ve hyosiyamin içermesine bağlıdır. Semptomlar genellikle oral alımdan 30-60 dk sonra başlar. Başlangıç semptomları halüsinasyonlar, mukozalarda kuruluk, susuzluk hissi, pupillerde dilatasyon, görme bozukluğu, konuşma bozukluğu ve terlemeyi içerir. Takiben taşikardi, idrar retansiyonu ve ileusu içeren semptomlar görülür. Nadiren hipertermi, solunum arresti, konvülsiyonlar gözlenebilir. Gastrointestinal motilitenin azalması toksinin eliminasyonunu geciktirir ve semptomların 24-48 saate kadar devam etmesine neden olabilir. Klasik antikolinergik semptomlar: midriyazis, kuru-kırmızı deri, halüsinasyonlar, ajitasyon, hipertermi, idrar retansiyonu, barsak motilitesinde azalma, taşikardi ve konvülsiyonları içerir. Antikolinergik semptomları daha iyi hatırlamak için (tavşan kadar sıcak, yarasa kadar kör, kemik kadar kuru, pancar kadar kırmızı, tam zırdeli) benzetmeleri kullanılabilir (7). Bizim hastamızda da tohumların kaynatılarak içilmesinden yarım saat sonra gelişen ajitasyon, halüsinasyon ve deliryum semptomları ile acil servise getirildi. Hastada antikolinergik sistemin bulguları olan mukozalarda kuruluk, taşikardi, midriyazis mevcuttu.

Sıklıkla önerilen tedavi şekli gastrik lavaj, aktif kömür ile dekontaminasyon, katartik, intravenöz sıvılarla dilüsyonun sağlanması ve sedasyon için de benzodiazepin uygulanmasıdır (8). Biz de hastamıza acil servise başvurusunda sedasyon için 5mg diazepam parenteral uygulandı ve ardından dilüsyon için %0.9 serum fizyolojik uygulaması yaptık. Nazogastrik sonda ile gastrik lavaj uygulanıp aktif kömür 1gr/kg dozunda 2 kez uygulandı.

Yerli literatür araştırmamız da, ülkemizde DS zehirlenmelerini sıklıkla basit antikolinergik sendromlar ile birlikte görüldüğünü ve bir adet deliryum tablosunda olgu bildirildiğini belirledik. (9-11).

SONUÇ

Son yıllarda görsel medyada popülerite kazanan alternatif tıp programlarının da etkisi ile, toplumumuzda bitkisel tedavilere daha fazla eğilim olduğu görülmektedir. DS gibi bitkilerin yoğun miktarda antikolinerjik madde içermesi sebebiyle oral olarak alınması tehlikeli durumlar yaratabilir. DS herbal tedavide önerilen bir tedavi olmamalıdır. Acil servis çalışanları açısından, görsel halüsinasyon ve deliryum semptomları gösteren hastalarda bu çeşit bitki zehirlenmeleri de ayırıcı tanıda düşünülmelidir.

KAYNAKLAR

1. Bölükbaşı N. Tatula (şeytan elması, datura stramonium) zehirlenmesi: Üç olgu sunumu. 4. Anadolu Adli Bilimler Kongresi Poster Özetleri, Poster no. 21, 2005.
2. Uzun E, Sarıyar G, Adsersen A, Karakoc B, Ötük G, Oktayoglu E, ve ark. Traditional medicine in Sakarya province (Turkey) and antimicrobial activities of selected species. *J Ethnopharmacol* 2004; 95:287-296.
3. Esendal E, Kevseroğlu K, Aytaç S, Özyazıcı G. Değişik azot dozlarının Samsun çevresinde doğal floradan toplanan *Datura* (*Datura stramonium*L.) bitkilerinin önemli bitkisel özelliklerine etkisi. *Turk J Agric For* 2000; 24:333-339.
4. Steenkamp PA, Harding NM, van Heerden FR, van Wyk BE. Fatal *Datura* poisoning: identification of atropine and scopolamine by high performance liquid chromatography/photodiode array/mass spectrometry. *Forensic Sci Int* 2004; 145:31-39.
5. Salen P, Shih R, Sierzenski P, Reed J. Effect of physostigmine and gastric lavage in a *Datura stramonium*-induced anticholinergic poisoning epidemic. *Am J Emerg Med* 2003; 21:316-317.
6. Vanderhoff BT, Mosser KH. Jimson weed toxicity: management of anticholinergic plant ingestion. *Am Fam Physician* 1992; 46: 526-530.
7. Wolf LR. Anticholinergic toxicity. *Eds*: Tintinalli JE, Kelen GD, Stapczynski JS (eds). *Emergency Medicine* (seventh ed). New York, McGraw-Hill Co 2010; 1182-1185.
8. Forrester MB. Jimson weed (*Datura stramonium*) exposures in Texas, 1998-2004. *J Toxicol Environ Health A* 2006;69:1757-62.
9. *Datura Stramonium Zehirlenmesi: Psikiyatrik Belirtilerle Başvuran Olgu*. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi* 2011;24:152-154
10. Isıkay S. *Datura stramonium Zehirlenmesi: Bir Vaka Sunumu*: *JAEMCR* 2011;2(3):26-28
11. Köse R, Şahin ÖÖ, Abay E. *Datura stramonium zehirlenmesine bağlı deliryum: Bir olgu*. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2008; 9:54-57.